

ESPYY

Espoon ympäristön puolesta 1/08

ESPOON YMPÄRISTÖYHDISTYS ry ESBO MILJÖFÖRENING rf

**Suomen luonnonsuojeluliitto ry:n
Uudenmaan ympäristönsuojelupiirin sekä
Natur och Miljö rf:n paikallisyhdistys**

Jäsenmaksu 28 e, opiskelijat 20 e, perhejäsenmaksu 38 e.
Liittymiset ja osoitteenmuutokset Suomen luonnonsuojeluliit-
toon (www.sll.fi tai p. 09-228081).

Yhdistyksen toimisto:
Pappilantie 5
02770 Espoo
P. 455 1194
espyy.ry@kolumbus.fi
<http://www.espyy.net>

ESPYY Espoon ympäristön puolesta

Lehti on Espoon ympäristöyhdistyksen jäsenlehti.
Päätoimittaja, taitto: Merja Ruohonen
Painopaikka: Kopioniini
Painos: 1900 kpl

Lehteä koskevat tiedustelut osoitteella:
Merja Ruohonen,
Tiistilantie 6 D 28, 02230 Espoo
p.k. 803 4759
merjaru@jppii.fi

Kannen kuva: *Sammaleista kangas-
metsää - Mossig moskog.*
- Valok. Magnus Östman

Toimitus pidättää oikeuden tarvittaessa lyhen-
tää lehteen lähetettyjä kirjoituksia.
Tämä lehti on painettu paperille, jolla on
pohjoismainen ympäristömerkki.

Sisällysluettelo

Pääkirjoitus	3
Toimintakertomus 2007	4
METSO II - ennystart för skogskyddet i södra Finland?	6
Sukellus kestovaippon saloihin	8
Suojeluesitys Keskuspuiston arvokkaille luontokohteille	11
Otsikoissa tänään - lepakot	12
Puiseva juttu	13
Tulevia tpahtumia	14
ENY:n kesäleirit	16

Pääkirjoitus

Hyvää kesää kaikille lukijoille!

Viime talven vaikutti hetken siltä, että ehkä pääsimme sittenkin nauttimaan talvesta. Oittaalla hiihrettiin paljon tänäkin vuonna, mutta ei se talvelta tuntunut, kun heti ladun vieressä nurmikko vihersi. Kotona Englannissa talvi oli yleensä se vuodenaika, jolloin ulkona ei ollut paljon tekemistä ja näin saatiin kaikki sisä- ja rästihommat hoidettua. Sitten kevään saapuessa pursui energiaa ja ideoita uusiin hankkeisiin. Suomessa asumieni vuosien aikana nämä joutotehtävät ovat yleensä olleet vielä tekemättä talven jälkeenkin. Kulunut talvi oli erilainen ja sen vuoksi ehdittiin tekemään mm. kauan suunnittelemaamme verkkosivuston remontti. Uudet sivut löytyvät linkistä www.espyy.net/ ja kiitokset niistä kuuluvat [www-työryhmän jäsenille](#), Heimo Vornaselle, Pasi Raipolalle ja Pirjo Itkoselle. Tutustukaa sivuihin ja lisätkää ne suosikkeihin, koska sivujen tarkoitus on jatkossa palvella jäsenistöämme ajankohtaisen tiedon välittämiseksi yhdistyksen toiminnasta ja tapahtumista. Otamme myös mielellämme palautetta sivustosta vaikka yhdistyksen s-postiin <espyy.ry@kolumbus.fi>. Otamme vastaan ideoita sivuston kehittämisessä. Myös linkit ja kuvat Espoon luontokohteista ovat aina tervetulleita. Sisällöntuottamista jatketaan ja uutta tietoa sivuille ilmestyyne ke-

vään kuluessa.

Yhdistys päätti myös osoittaa arvostustaan pitkäaikaiselle hallituksen jäsenelle, Esko Purohalle, myöntämällä hänelle yhdistyksen kunniajäsenyyden maaliskuun kokouksessa. Esko on tukenut yhdistyksen toimintaa monella tavalla ja vaikka ei enää toimi hallituksessa, vierailee hän edelleen säännöllisesti yhdistyksen kokouksissa ja osallistuu aktiivisesti toimintaamme. Onnea Eskolle!

Samalla haluan kiittää koko hallitusta monipuolisesta toiminnasta. Viime vuosina muu toiminta on jäänyt pahasti kaava-asioiden varjoon. Nyt kun kaavaryhmämme toimii tehokkaasti, hallituksen kokouksissa on pystytty suunnittelemaan retkitoimintaa sekä muuta luontoharrastukseen liittyvää. Esimerkkinä tästä on 14.4 tunnetun liito-orava kuvaajan ja asiantuntijan, Benjam Pöntisen pitämä dia-ilta.

Olemme myös suunnittelemassa syyskaudelle lepakkokurssia, viime vuoden tapaan. Kursseista ja muusta toiminnasta saa tietoa yhdistyksen nettisivujen kautta osoitteesta <http://www.espyy.net/> ajankohtaista osiossa ja jäsenlehtemme välityksellä.

Terveisin,
Stephen Venn pj

Toimintakertomus vuodelta 2007

Yleistä

Espoon ympäristöyhdistys ry (Espyy) on puoluepoliittisesti sitoutumaton yhdistys, joka toimii Suomen luonnon-suojeluliitto ry:n ja Natur och Miljö rf:n sekä Uudenmaan ympäristönsuojelupiiri ry:n paikallisyhdistyksenä.

Yhdistyksen tarkoituksena on edistää ympäristönsuojelua ja toimia ympäristöasioista kiinnostuneiden ihmisten yhdyssiteenä Espoossa. Tarkoituksen edistämiseksi yhdistys mm. seuraa maankäytön ja luonnonhoito-toimien suunnittelua ja toteutumista ja ottaa niihin kantaa, antaa lausuntoja ja tekee aloitteita sekä harjoittaa valistus-, tiedotus- ja koulutustoimintaa. Lisäksi yhdistys pyrkii lisäämään luon-toharrastusta ja -tietämystä järjestämällä retkiä ja leirejä sekä edistää luontoon kohdistuvaa tutkimusta.

Yhteistyökumppanit

Yksi tärkeimmistä yhteistyökumppaneista on ollut Espoon kaupunki. Lisäksi Espyy tekee yhteistyötä mm. erilaisten ympäristö- ja kaupunginosa-yhdistysten sekä järjestöjen kanssa (mm. Rullavuori ry, Matalajärven suojeluyhdistys ry, Virtavesien hoitoyhdistys ry, Tringa ry sekä Pro Espoon-joki ry). Pappilantiellä yhdistyksen toimiston tuntumassa toimivista järjestöistä läheistä yhteistyötä on ollut Espoon Nuoret Ympäristönsuojelijat ENY ry:n, Espoon Mielenterveysyhdistys EMY ry:n sekä Hyvä Arki ry:n kanssa varsinkin Villa Apteekin toimintaan ja Pappilantien Järjestökatuun liittyvissä asioissa.

Espyyn toimintavuosi

Yhdistyksen toiminnassa keskeisellä sijalla olivat kaavoista valmistellut lausunnot sekä itsenäisesti tai yksityistä

tahoa avustaan tehdyt valitukset tai muistutukset. Erilaisia lausuntoja, kannanottoja ja aloitteita on tehty vuoden 2007 aikana n. 20 kappaletta. Jäsenrekisterin (SLL) mukaan yhdistyksen jäsenmäärä vuoden loppupuolella oli 1541 Viime vuosina jäsenmäärä on vaihdellut lukemissa 1450 - 1500.

Kevät- ja syyskokous sekä hallitus

Yhdistyksen kevätkokous pidettiin maaliskuussa 2007. Kokouksessa vahvistettiin vuoden 2006 tilinpäätös sekä hyväksyttiin edellisen vuoden toimintakertomus.

Syyskokouksessa 06. 11. 2007 yhdistyksen puheenjohtajaksi vuodelle 2008 valittiin edelleen yksimielisesti Stephen Venn. Hallitukseen valittiin kahdeksi vuodeksi Veikko Solantie, Sinikka Schönberg ja Merja Ruohonen. Edellisten lisäksi varsinaisina jäseninä jatkavat vuoden ajan Pasi Raipola, Pirjo Itkonen, Eeva-Liisa Laakso, Helena Simolin ja Jorma Lamminpää.

Varajäseniksi hallitukseen valittiin Tarja Melkko, Päivi Hagner ja Elsa Kangas.

Vuonna 2007 ESPYY-lehden päätoimittajana on ollut Merja Ruohonen. Yhdistyksen varapuheenjohtajana on toiminut Veikko Solantie, taloudenhoitajana Eeva-Liisa Laakso ja sihteerinä Jorma Lamminpää ja 29.8.lähtien Päivi Hagner. Tilintarkastajana on ollut Kyösti Kolehmainen ja varatilintarkastajana Iiro Hartimo.

Jorma Lamminpää on työskennellyt yhdistyksen toimistolla järjestösihteerinä 31.5 asti ja 7.5 lähtien on toimistolla ollut työharjoittelussa Päivi Hagner.

Hallitus on kokoontunut vuoden aikana kevät- ja syyskokouksen lisäksi 10 kertaa noin kuukauden välein. Ko-

kouksissa on ollut läsnä 6-8 hallituksen jäsentä sekä muutamia hallituksen ulkopuolisia henkilöitä (hallituksen kokoukset ovat koko jäsenistölle avoimia tilaisuuksia).

Tiedotustoiminta

Keskeisin ja tärkein osa tiedotustoimintaa oli edelleenkin Espyy – Espoon ympäristön puolesta -lehti, joka ilmestyi kaksi kertaa toimintavuoden aikana, painosmäärän ollessa 1900. Jäsenistön lisäksi lehteä jaetaan myös mm. kaupunginvaltuutetuille, asukas-yhdistyksille ja alueneuvottelukunnille.

Yhdistyksen toiminnasta tiedotetaan myös vuoden loppupuolella uudistettujen verkkosivujen (www.espyy.net) avulla. Lisäksi tiedotusta hoidettiin lehdi-ilmoituksilla.

Talous

Yhdistyksen tuloista pääosa saatiin jäsenmaksuosuuksina (Suomen luonnonsuojeluliiton henkilöjäsenmaksu 28,00 €, josta paikallisyhdistykselle jää 5,60 €). Suurimmat menoerät vuonna 2007 olivat lehden painatus- ja postituskulut sekä toimiston vuokratulot ja sihteerin palkkakulut.

Tominta ja osallistuminen 2007

- 31.03. Uudenmaan ympäristönsuojelupiiri ry:n kevätkokous
- 20.04. Järjestetty retki Kuntouttavan työtoiminnan Time -Out ryhmälle luontotalo Villa Elfviikkiin.
- 03.05. Linturetki Finnoon alueella
- 08.05. Tutustuminen NoM:n luontokoulu Utterniin Siuntiossa
- 10.05. Osuuskunta Hyvän Arjen osuuskuntakokous
- 12.05. Pappilantien ympäristömarkkinat
- 30.05. Villa Apteekin kevään pihatalkoot "Haravahummat"
- 17.06. Luonnonkukkien päivänä kas-

viretki Matalajärven ympäristössä

- 11.08. Liito-oravaretki
- 18.08. Lepakkokurssi yhdessä Lepakotieteellisen yhdistyksen ja ENY ry:n kanssa
- 12.09. pj Stephen Venn Olarin koululla esittelemässä yhdistyksen toimintaa
- 21.09. Villa Apteekin (yhdistyksen toimisto) syksyn pihatalkoot "Haravahummat"
- 06.11. Yhdistyksen syyskokous

Muu toiminta:

- Espoon alueneuvottelukunnat:
 - Espoonlahti (jäsenenä Eeva-Liisa Laakso ja Elsa Kangas)
 - Pohjois-Espoo (jäsenenä V. Solantie)
 - Kauklahti (jäsenenä Pasi Raipola)
 - Villa Apteekin (Pappilantie 5) talotöimikunta, yhdistystä edusti Eeva-Liisa Laakso
 - Osuuskunta Hyvä Arki, yhdistystä edusti Jorma Lamminpää
 - Rullavuori ry:n puheenjohtajana Tarja Melkko
 - Matalajärven suojeluyhdistys ry:n hallituksessa V. Solantie
 - Uudenmaan ympäristönsuojelupiiri ry:n piirihallituksen jäsenenä Stephen Venn
 - Pro Espoonjoki ry:n hallituksessa Pasi Raipola
 - Osallistuminen Nuuksion luonnonhoidon suunnitteluryhmään
 - Lisäksi yhdistyksen jäseniä on osallistunut useisiin seminaareihin ja koulutustilaisuuksiin, joita on järjestäneet mm. Suomen luonnonsuojeluliitto, Suomen ympäristökeskuksen (SYKE) ja Uudenmaan ympäristökeskus.
- Yhdistys on antanut useita kaavalautsuntoja, muistutuksia ja mielipiteitä liittyen erilaisiin hankkeisiin. Nämä ja myös aikaisempien vuosien lausunnot pyritään siirtämään yhdistyksen kotisivuille mahdollisimman kattavasti.

METSO II - en nystart för skogsskyddet i södra Finland?

Ralf Wistbacka

Metso II åtgärdsprogrammet (2008-2016) medför en ny dimension i skyddet av skogsnaturen i södra Finland. Den satsning på frivilligt skydd som markägare-organisationerna efterlyst i samband med genomförandet av de statliga naturskyddsprogrammen blir, enligt det betänkande som överlämnades åt miljöminister Kimmo Tiilikainen 8.1.2008, nu verklighet. Samfund (kommuner, församlingar, bolag) har liksom privata markägare möjlighet att erbjuda sina skogar som skyddsområden. Däremot ställs inga märkbara krav på staten som innehar stora och dokumenterat värdefulla skogsområden. Förutsättningarna för att METSO II skall förbättra vårt bristfälliga skogsskydd är dock små som en följd av obetydlig finansiering.

Enighet om skyddsbehovet men inte om omfattningen

Skyddet av skogsnaturen i södra Finland bör förbättras. Skogsekologer har enträget påtalat, att den skyddade andelen av olika skogsnaturtyper är för liten och att de nuvarande skyddsområdena är för få och för isolerade för att kunna upprätthålla livskraftiga populationer av hotade arter. Skogsbrukets nuvarande naturhänsyn (sparträd, värdefulla livsmiljöer) är ett framsteg men utgör ingen helhetslösning. Skogsnaturens biologiska mångfald kan tryggas endast genom en utveckling av såväl skogsbrukets naturhänsyn som nätverket av skyddade områden.

Den erkände ekologen Ilkka Hanski anser att målsättningen bör vara att minst 10% av skogsmarken utgörs av strikt skyddad naturskog - ifall man kan välja representativa objekt av alla skogstyper. En annan förutsättning är att områdena utgör ett fungerande nätverk. Naturhänsyn i ekonomiskogsbruket behövs som ett komplement bl.a. för att hindra att nya arter infogas i

förteckningen över hotade arter. I dagens läge är **1,5 %** av skogarna i södra Finland skyddade. Det föreslagna finansieringsintervallet skulle kunna medföra att skyddsprocenten höjs till mellan **1,8 och 2,2 %**. I METSO II-betänkandet formuleras ingen målsättningsnivå för att på ett hållbart sätt bevarandet av en ekologiskt mångsidig skogsnatur i Finland

Stormig bakgrund

Efter den hårda debatten som fördes gällande genomförandet av de nationella naturskyddsprogrammen beslöt statsrådet att hösten 2002 starta ett pilotprogram för att testa olika frivilliga skyddsmekanismer för skogsnaturen. I detta METSO-program ingick också återställande av naturen i befintliga skyddsområden samt forskning angående bristfälligt kända arter. Vidare var avsikten att utveckla bevarandet av mångformigheten i de rekreationsskogar som innehas av kommuner och staten. Utvärderingen var att frivilligheten i huvudsak gav ett positivt resultat. METSO II-programmet är ett försök att i stor skala utveckla det frivilliga naturskyddet i skogarna. Till skillnad från ett traditionellt naturskyddsprogram, där myndigheter på basen av inventeringar presenterar färdiga förslag till skyddsområden, skapar METSO II en ny marknad för naturvärden.

Naturvärdeshandel i blickpunkten

METSO II går i korthet ut på att samhället, som representeras av miljöförvaltningen och skogsförvaltningen presenterar kriterier för de skogsnaturtyper, som man önskar skydda. Markägarna kan i olika typer av offertrundor erbjuda områden, som uppfyller de naturvetenskapliga kriterierna. Myndigheterna kan även kontakta markägare för att informera om möjligheterna till ekonomisk ersättning för

bevarande av särskilda naturvärden. Utgående från ifrågavarande naturvärde kan markägaren välja mellan olika skyddsmekanismer. Markägaren kan till exempel att sälja skogen till staten, behålla äganderätten men grunda ett permanent privat skyddsområde eller sluta ett tidsbundet skyddsavtal. Dessa skyddsformer handhas av miljöcentralerna. Skogscentralerna sköter de skyddsformer där naturvärdena beaktas inom ramen för ett ekonomiskogsbruk. Man kan få understöd för att lämna buffertzoner kring objekt som är skyddade enligt skogslagen 10 § (källor, bäckar, små tjärnar mm). Vidare kan man få understöd för att återställa dikade torvmarker, ordna död ved mm. Ett avtal sluts endast om båda parterna är tillräckligt nöjda med avtalets villkor.

Dystra utsikter för METSO II

För att man via METSO II skall kunna utveckla skogsskyddet krävs en tillräcklig tillgång på budgetmedel för fredningarna. Enligt METSO II-rapporten skulle miljö-förvaltningen behöva ca 1 miljard och skogsförvaltningen ca 200 miljoner euro fram till år 2016 för att nå upp till målsättningsintervallens övre nivåer. Ett genomförande av METSO II med maximal satsning på frivillig fredning hade förutsatt en finansiering på 106 miljoner euro/år. För inrättande av naturskyddsområden föreslogs i regeringens rambeslut 12.3. 2008:

2008	7 miljoner
2009	8,5 miljoner
2010	26 miljoner
2011	29 miljoner
2012	24 miljoner

Västra Finlands och Sydvästra Finlands miljöcentraler skall ännu 2008-2009 färdigställa de nationella naturskyddsprogrammen. Beslutet innebär att Finland inte nämnvärt kan förbättra sitt bristfälliga skogsskydd eller uppfylla sin förbindelse att stoppa utarmningen av den biologiska mångfalden före år 2010 (Countdown 2010).

En viktig förutsättning är att de skogar, som uppfyller METSO-kriterierna

inte avverkas utan att verkligen erbjuds till naturvärdesmarknaden. Virkesodlingarna som härstammar från efterkrigstidens industriella skogsbruk uppfyller ytterst sällan METSO-kriterierna och därför vore det ändamålsenligt att i görligaste mån styra virkesanskaffningsåtgärderna till sådana objekt.

Den viktigaste faktorn är i alla fall att markägarna nu har en positiv inställning till skogsskyddet och att man är beredda på att finansiering av potentiella fredningsobjekt kan ta tid ! Natur och Miljö ser fram emot ett givande samarbete mellan miljö- och skogsmyndigheter, miljöorganisationer och så många markägande naturvänner och samfund som möjligt.

Viktig och brådskande del av det nationella skogsprogrammet

METSO II var avsedd utgöra den ekologiska hörnstenen i det nya nationella skogsprogrammet, som bland annat eftersträvar en kraftig ökning av avverkningarna. METSO II -betänkandet erbjöd statsrådet ett verktyg för att samtidigt utveckla skyddet av skogsnaturens biologiska mångfald.

Framtiden för skogsnaturens biologiska mångfald i Svenskfinland och hela södra Finland avgörs av hur sluttavverkningarna i över 80 år gamla bestånd styrs och genomförs under de närmaste tio åren i väntan på en förbättring av skogsskyddet. I våra skogar finns en utdöendeskuld som kan drabba upp till 1500 arter. Detta innebär att dessa arter finns kvar tillsvidare, men att uppsplittringen av skogarna i små fragment innebär att de riskerar att försvinna pga predation, sjukdomar eller andra slumpmässiga orsaker. I fall de inte får utökade överlevnadsmöjligheter i form av nya skyddsområden där livsmiljöerna återställts, kommer de oåterkaljleligen att försvinna. Natur och Miljö's verksamhetsområde kan den brådskande tidtabellen åskådliggöras med läget i Österbotten. Med nuvarande avverkningstakt kommer i mån- gen kommun all naturskog utanför

skyddsområdena att vara avverkad före år 2016!

Faktaruta om betänkandet

De skognaturtyper vars bevarande man vill gynna i METSO II är lundar, moskogor med rikligt innehåll av död ved, skogsmiljöer invid småvat- tendrag, skogskärr och kantskogor in- vid mossar, svämskogor och lövsump- skogor, primära landhöjningsskogor, solexponerade åsslutningar, skogsbe- ten, kalkklippor och andra bergiga skogsmiljöer. Som kompletterande kri- terier nämns förekomst av hotade ar- ter eller närhet till existerande skyddsområde.

Enligt betänkandet är målsättningen att permanent freda 88 200 – 169 500 ha skog och att tidsbundet freda 7 550 – 27 900 ha skog enligt naturskydds- lagen. För detta borde miljöministeriet årligen få 65-117 miljoner euro. In- gen miljöorganisation har godkänt METSO II betänkandet i sin helhet. Bernt Nordman som var Natur och Mil- jös representant i METSO-II arbetsg-

ruppern inlämnade en avvikande åsikt, därför att han ansåg att den lägsta ni- vån för fredningsmålsättningen var för låg och att den borde höjas till 115 000 ha.

Under programperioden skall forststyrelsen göra planer för att utö- ka sina permanenta skyddsområden på en yta av maximalt 10 000 ha år 2008-2016. I södra Finland finns det på basen av inventeringar åtminstone 50 000 ha statlig mark som skulle upp- fylla METSO II kriterierna. Fredandet av dessa borde enligt Bernt Nordmans åsikt ha ingått i programmets målsätt- ningar.

Skogsmyndigheterna uppgift är att understöda naturvårdshänsyn i eko- nomiskogor. Detta skulle göras på ba- sen av tidsbundna avtal på 400-800 platser på sammanlagt 81 500 – 172 600 ha. För detta borde jord- och skogsbruksministeriet erhålla 16-23 miljoner euro/år.

I åtgärdsförslaget ingår rätt om- fattande åtgärder för att restaurera skyddsområden och inventera hotade arter.

Sukellus kestovaippon saloihin

Annikka Eriksson

Pienten lasten vanhemmat, huolestut- taako teitä ympäristön tila ja jätevuoren jatkuva kasvu? Haluaisitteko vai- kuttaa osaltanne siihen, mutta ette tie- dä miten? Usein väitetään, ettei yksi ihminen pysty vaikuttamaan puhtaam- man ympäristön puolesta. Tämä väite ei kuitenkaan pidä paikkaansa, sillä kaikki voivat vaikuttaa omilla teoillaan. Lapsiperheille yksi hyvä konkreettinen keino siihen on siirtyminen kertakäyt- tövaipoista kestovaippon käyttöön.

Syitä kestovaippon käyttöön

Yksi lapsi tarvitsee vaippakautensa (n. 30 kk) aikana noin 5000 kertakäyttö- vaippaa. Tämä vastaa noin 1500 kiloa

vaippajätettä, jonka maatuminen kes- tää satoja vuosia. Runsaasti muovia sisältävinä ja hitaasti hajoavina ne muodostavat suurimman yksittäisen jäteongelman kaatopaikalle päätyväst- ä jätteestä. Joka vuosi kaatopaikalle viedään kertakäyttövaippoja noin 250 miljoonaa kappaletta. Pääkaupunki- seudulla Espoossa sijaitsevalle kaato- paikalle vaippajätettä päätyy pelkäs- tään lähes 5 200 tonnia vuodessa. Jos käytät yhdenkin kestovaipan päivä- sä, vuodessa se on jo 365 kertakäyt- tövaippaa vähemmän kaatopaikalla. Mielestäni tämä konkreettinen luku jos mikä palkitsee valitsemaan kestovai- pan.

Kestovaippojen käytöstä on muuta-kin hyötyä kuin niiden ekologisuus. Kestovaippojen käyttö säästää myös kukkaroa. Kertakäyttövaippoja tarvitaan koko vaippakautena noin 5000 kappaletta. Niihin menee noin 700–2000 euroa. Kestovaippoja tarvitsee vaippakauden aikana noin 30–60 kappaletta, eli hinnaksi tulee noin 150–1500 euroa riippuen millaisia vaippoja käyttää. Vaipat voi myös kierrättää usealla lapsella. Lisäksi kestovaippoja voi tehdä itse. Eniten säästää kun vaipat ompelee vanhoista pyyhkeistä ja kirpputorilta ostetuista kankaista, jolloin yhden vaipan hinnaksi tulee korkeintaan muutama euro. Vaipan ompelu ei ole vaikeaa ja ohjeita löytyy internetsivuilta. Jos perheeseen ei ole tulossa lisää lapsia, vaipat voi myydä eteenpäin.

Muita syitä kestovaippojen käyttämiseen on lapsen hyvinvointi. Kestovaippa pitää huolta lapsen ihosta, koska se hengittää paremmin kuin kertakäyttövaippa. Siinä ei myöskään ole kemikaaleja tai tuoksuja. Monelle herkälle tai allergiselle lapselle kestovaippa voi olla parempi vaihtoehto. Osa kestovaipoissa käytettävistä materiaaleista (esim. bambu) on antibakteerisia eli bakteereja tappavaa tai niiden lisääntymistä estävää materiaalia. Lisäksi kestovaipat voivat olla apuna kuivaksiopettelussa. Kestovaippoja käyttämällä lapsen voi olla helpompi oppia tunnistamaan hätänsä ja ilmaisemaan se, kun ei käytetä pintakuivia materiaaleja sisältäviä vaippoja. Myytävänä on myös harjoitteluhousuja, joiden materiaali on suunniteltu kuivaksiopetteluun.

Kaikien kukkuraksi kestovaippailu on hauskaa! Mikä sen ihanampaa kuin laittaa lapsesi päälle hengittävät, värikkään kuviolliset ja pehmeät vaipat, joissa lapsen on hyvä olla. Lisäksi jos pidät ompelemisesta, vaippojen ompelusta voi tulla sinulle mukava ja mieltä virkistävä harrastus.

Pesu- ja materiaalivalinnat

Kestovaippoja pitää pestä, mikä monen mielestä herättää epäilystä niiden ekologisuudessa. Kuitenkin omilla laite- ja pesuainevalinnoilla voi vaikuttaa hyvinkin paljon mahdolliseen pestusta aiheutuvaan ympäristökuormitukseen. Lisäksi kuivaustapa (naru- vai rumpukuivatus), pesulämpötilan valinta sekä koneen täyttömäärä vaikuttavat.

Kestovaippojen käyttäjät pystyvät kiinnittämään huomiota ympäristöasioihin myös esimerkiksi valitsemalla luomuvaippoja tai valkaisemattomasta kankaasta tehtyjä vaippoja. Täysin luonnonmateriaaleista valmistettu luomuvaippa on ympäristöystävällisin vaihtoehto. Pesutottumuksiin huomiota kiinnittämällä voi vaikuttaa paljon oman ekologisen jalanjäljen pienentämiseen: paras keino on käyttää ympäristöystävällisiä pesuaineita (ympäristömerkityt tai luonnonmukaiset pesuaineet) ja pestä täysiä koneellisia 60 asteessa sekä välttää kuivausrummun käyttämistä. Yksi hyvä ympäristöystävällinen pesuaine on pesupähkinät. Pesupähkinä on luonnon oma saippua, jonka valmistus ei tuhlaa energiaa. Pesupähkinät eivät sisällä mitään hajusteita tai muita lisäaineita, joten pyykkiin ei jää terveydelle haitallisia kemiallisia jäämiä tai voimakkaita tuoksuja. Käytön jälkeen pesupähkinät voidaan laittaa biojätteen ja ne hajoavat sataprosenttisesti. On olemassa myös hyvä ja tehokas pesuaine, eli sappisaippua, kakkatahrojen (ja muiden tahrojen) pesemiseen. Sappisaippua on valmistettu luonnosta peräisin olevista hellävaraisista raaka-aineista.

Millaiset ovat kestovaipat?

Kestovaippa muodostuu kuivaliinasta (irralinen tai vaipassa kiinni, esim. fleeceä tai riisipaperia), imuosasta (esim. flanellia, proteeta, hammppua,

harsokangasta) ja kosteuden pitäväs-
tä kuoresta (esim. hahtuvavillahousut
tai keinotekoiset kuorivaipat). Monet
aloittavat kestovaippailun harsolla ja
päälle laitettavasta kuoresta. Muita
mahdollisuuksia on käyttää sisävaip-
paa ja kuorta. Sisävaippoja on paljon
erilaisia, yksi niistä on taskuvaippa,
jonka sisälle laitetaan irrallinen imu-
osa. Taskuvaippoja on myös sellaisia,
joissa on jo itsessään kosteutta pitä-
vä kosteussulkukangas. Tällainen
vaippa vastaa paksuudeltaan lähes
kertakäyttövaippaa ja on yhtä yksin-
kertaista laittaa päälle kuin kertakäyt-
töinenkin vaippa. On olemassa myös
napeilla kiinnitettavia vaippoja, joi-
ta nappikiinnitystä erilaisilla säätämäl-
lä voidaan käyttää koko lapsen vaip-
paiän. Vielä mainittakoon yksi vaip-
pamalli, eli all-in-one, siinä on mukana
kaikki osat ja vaippa on heti käyttö-
valmis (ilman imuosan lisäilyjä tai
kuoren laittamista päälle).

Kestovaippojen käyttö on helppoa
ja yksinkertaista, vaikka se on alkuun
monelle saattanut kuulostaa moni-
mutkaiselta. Tutustumalla vaippoihin
huomaa niiden helppouden. Kesto-
vaippamalleja on lukuisia ja vain ko-
keilemalla löytää omalle lapselle so-
pivat vaipat. Jos haluat ensin kokeilla
kestovaippoja ja päättää sitten alanko
käyttämään niitä, kannattaa käyttää
hyväksi vaippalainaa. Niistä voi
lainata vaippapaketteja pientä korva-
usta vastaan ja päästä näin testaa-
maan erilaisia vaippoja.

Kestovaippoja myyviä kauppia
pääkaupunkiseudulla on mm. Ruo-
honjuuri ja Jutta. Eniten valikoimaa on
kuitenkin lukuisissa nettimyymälöissä.

Kestovaippojen vaihtoväli voi olla
sama kuin kertakäyttövaipanakin, use-
at kuitenkin valitsevat ohuemman vai-
pan ja lyhyemmät vaihtovälit, jolloin
lapsi saa useammin ilmakylpyjä.

Likaisia vaippoja voi säilyttää kui-
vana (esim. ilmastavasti reiällisessä
pyykkikorissa) tai veteen liotettuna

(esim. kannellisessa vesiämpärissä).
Kakkavaipat kannattaa huuhdella heti
vessanpönttöön. Riisipaperi päällim-
mäisenä ihoa vasten on hyvä kerää-
mään suurimmat kakat, jolloin vaipan
peseminen helpottuu. Oikein säilytet-
tynä likaiset vaipat eivät aiheuta juu-
rikaan hajuhaittoja ja niitä voi vähen-
tää entisestään muutamalla tipalla
eteeristä öljyä tai etikkaa. Hyvä pesu-
väli on esimerkiksi joka toinen päivä
ja mukaan voi laittaa myös vaatteita.
Huuhteluainetta ei saa käyttää. Lisäk-
si pesuaineen pitää sisältää alle 5 %
saippuaa eikä valkaisuainetta saa käyt-
tää, jottei vaippojen imukyky huono-
ne.

Lopuksi kestovaipoista

Kestovaippojen käyttö kasvattaa jat-
kuvasti suosiotaan. Yhä useampi tie-
dostava vanhempi haluaa käyttää lap-
sellaan kestovaippoja. Kestovaipat ei-
vät ole enää tylsiä valkoisia, kuten
monen mielikuva niistä on. Sen sijaan
nykyään ne ovat trendikkäitä, ihania
värikkäitä ja raikkaita vaippoja. Itse
tehtynä niistä saa täysin omannäköi-
sensä. Kuitenkin on jokaisen perheen
oma asia millaisia vaippoja lapsellaan
käyttää. Jos kestovaippailu vähänkään
kiinnostaa, kannattaa ehdottomasti
kokeilla. Osittainkin (esim. muuta-
ma päivässä) kestovaippojen käyttö
säästää luontoa. Moni käyttää myös
rinnakkain kesto- ja kertokäyttövaip-
poja.

Lopuksi vielä varoituksen sana: vä-
rikkäisiin ja kauniisiin kestovaippoihin
voi hullaantua ja jäädä koukkuun. Niin
on käynyt monelle kestovaippoihin tu-
tustuneelle äidille ja isälle.

Internetistä löytyy paljon lisää
tietoa kestovaipoista
(esim. www.kestovaippayhdistys.fi ja
www.kestovaippainfo.fi).

Suojeluesitys Keskuspuiston arvokkaille luontokohteille

Espoon ympäristöyhdistys ja Espoon nuoret ympäristösuojelijat toimittavat laatimansa suojeluesityksen maalisuussa muun muassa Espoon kaupunginhallituksen jäsenille ja valtuustoryhmien puheenjohtajille.

Espoossa on Nuuksion kansallispuiston ulkopuolella suojeltuna aivan liian vähän yhtenäisempiä metsäalueita luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseksi. Tämän lisäksi on tärkeää turvata espoolaisten virkistysmahdollisuudet myös tulevaisuudessa.

Etelä-Espoossa sijaitsevan Keskuspuiston tulevaisuus tulisi turvata suojelemalla alueen arvokkaita luontokohteita riittävän suurina kokonaisuuksina. Virkistysaluemerkintä kaavassa ei turvaa Keskuspuiston tulevaisuutta, vaan ydinalueet tulisi erikseen suojella.

Suojeluesitys kattaa yhteensä noin 300 hehtaarin laajuudelta arvokkaita metsäisiä luontokohteita kaupungin omistamilla mailla Espoon Keskuspuistossa ja sen reuna-alueilla. Kuurinmetsä-Bosmalm-Källkärr kohteen koko on noin 200 hehtaaria ja suojeltuna alue yhdistäisi Majkärrin suojelun alueen ja Ritvan Metsän. Friisinkallio on kooltaan noin 30 hehtaarin ehyt metsäalue Espoon keskuspuiston kupeessa ja on vahvasti kytkeytynyt keskuspuistoon. Harmaakallion alue on noin 80 hehtaaria ja todettu Suomen ympäristökeskuksen

arvokkaiden kallioalueiden selvityksessä paikallisesti arvokkaaksi kallioalueeksi.

Suojeluesityksen tekee erittäin ajankohtaiseksi se, että valtuusto juuri hyväksyi Etelä-Espoon yleiskaavan. Espoon ympäristöyhdistys antoi yleiskaavan lausuntokierroksella hyvin perustellun lausunnon yleiskaavan sisällön selkeistä puutteista, joista erityisesti voisi nostaa esille puutteellisen viherkäytäväverkoston (ekologiset yhteydet), suojelun alueiden ja yhtenäisten metsäalueiden vähäisyyden.

Espoon luottamushenkilöt ovat omalta osaltaan päättämässä Espoon ja espoolaisten tulevaisuudesta ja päätöksenteossa tulisi huomioida Espoon luonnon elinvoimaisuuden säilyttäminen tärkeänä osana Espoon kehitystä.

Suojeluesitys on luettavissa kokonaisuudessaan Espyyn nettisivuilta: www.espyy.net/ajankohtlista.html. Myös alueen kartta löytyy sieltä.

Pirjo Itkonen, hallituksen jäsen

Otsikoissa tänään - lepakot

Eeva-Maija Kyheröinen

Viime vuosina lepakot ovat saaneet yhä enemmän huomiota. Tutkimus ja harrastus ovat lisääntyneet maassamme, ja lepakot ovat usein esillä myös luonnonsuojeluun liittyen. Erilaisia rakennus- ja suunniteluhankkeita varten teetetään yhä useammin perinteisten elinympäristö-, kasvillisuus-, linnusto- ja liito-oravakartoitusten lisäksi myös lepakkoselvitys.

Lepakoiden suojelu

Lepakot ovat olleet jo pitkään rauhoitettuja. Lisäksi niitä turvaavat luonnonsuojelulakiin sisällytetyt EU:n luontodirektiivin määräykset, joista tutuin lienee lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittämisen ja heikentämisen kielto. Euroopassa lepakoilla on oma suojelusopimuskin, EUROBATS. Suomi ratihoi sopimuksen vuonna 1999 ja on siten sitoutunut huomioimaan lepakoiden elinolot esimerkiksi pyrkimällä säästämään lepakoille tärkeät saalistusalueet.

Miten lepakot voidaan huomioida?

Lepakoiden päiväpiilot ja talvehtimispaikat tulee säästää. Haasteita suojelulle tuo kuitenkin nahkasiipien taipumus käyttää kesän aikana useita pii-

*Talvehtivia pohjanlepakoita.
- Valok. E-M Kyheröinen*

lopaikkoja, joiden havaitseminen voi olla hankalaa. Keväällä ja syksyllä eläimet voivat hyödyntää väliaikaisia piiloja vain lyhyen aikaa. Hyvät saalistusalueet ovat nekin tärkeitä lepakoille. Yksittäisen lentävän lepakon havaitseminen ei kuitenkaan vielä tarkoita, että kyseessä olisi EUROBATS-sopimuksen mukainen tärkeä saalistusalue. Saalistusalueissa on paljon vaihtelua kesän aikana ja eri lajien välillä. Lepakkoyksilöt voivat ruokailla useilla alueilla, siirtyen esimerkiksi keväisin muita ympäristöjä runsaammin hyönteisiä tuottavilta vesistöalueilta piiloihin, metsiin ja muihin ympäristötyyppeihin.

Maiseman rajut muutokset voivat olla lepakoille – kuten muillekin eläimille – haitallisia. Pohjanlepakko pärjää generalistilajina monenlaisissa ympäristöissä aina kivikaupunkia myöten. Se on kovaääninen laji, jonka kaikuiluotaus kantaa aukeillakin paikoilla. Siippalajit ja korvayökkö ovat herempiä maiseman avartamiselle. Näiden lajien äännet ovat hiljaisempia eivätkä ne mielellään ylitä aukeita alueita. Maisemaa lepakoiden kannalta tarkasteltaessa on huomioitava päiväpiilojen ja saalistusalueiden lisäksi näiden väliset kulkuyhteydet. Monet lepakkolajit hyödyntävät suunnistautumisessaan ympäristötyyppien välisiä reunoja tai maiseman viivamaisia rakenteita, kuten puurivejä.

Miten voit auttaa lepakoita?

Tässä joitain esimerkkejä lepakkoystävällisistä toimista:

- Säästä kolopuut pihalasi.
- Valaise kohtuullisesti piha-alueilla. Suuntaa valot alaspäin.
- Asenna taloosi lepakko-tiiliä – rakenteita, joihin lepakot pääsevät piiloon.
- Rakenna lepakonpönttö

ja ripusta se etelään tai länteen suunnaten. Varmista, että pöntölle on aukea lentoreitti.
- Aloita lepakkoharrastus.

Haluatko oppia lisää lepakoista?

ESPYY järjestää yhteistyössä Suomen lepakkotieteellisen yhdistyksen kanssa lepakkoharrastuskurssin lauantaina 30.8.2008. Yhden päivän kestäväällä kurssilla tutustutaan lepakoiden ekologiaan ja Suomen lajistoon. Lisäksi opetellaan lepakoiden havainnoimista lepakodetektorien eli yläääni-ilmaisinten avulla sekä perehdytään lepakoiden suojeluun ja harrastamiseen. Illalla lähdetään vielä retkelle lepakoita tarkkailemaan. Kurssilaiset saavat itselleen materiaalin, jonka avulla voi myöhemminkin palauttaa mieleen vaikkapa lajien tuntomerkkejä.

Tule mukaan harrastamaan lepakoita!

Kasvava lepakkoharrastajien joukko mahdollistaa arvokkaan tiedon keräämisen lajeistamme. Lepakkolajien levinneisyysalueet ja runsaudet sekä talvehtimispaikat ovat esimerkkejä aiheista, joista tietoa kaivataan. Alkuun

*Korvayökkoemoja poikanen.
- Valok. E-M Kyheröinen*

harrastuksessa pääsee helposti – valppaus ja illanvirikkuus riittävät. Jos intoa on enemmän, kannattaa hankkia lepakodetektori ja kartoittaa vaikkapa lähiseudun puistot tai rannat. Vielä ehdit myös osallistua Luonto-Liiton Kevätseurantaan, jonka teemana ovat tänä vuonna lepakot.

Puiseva juttu

Puut ovat kaikille tuttuja. Kukapa ei olisi puuta nähnyt. Puut ovat meille tärkeitä. Läheinen suhde puihin ei ole urbaanistumisesta huolimatta kokonaan hävinnyt. Puita kunnioitetaan ja rakastetaan. Tästä osoituksena ovat ihmisten huolestumiset vanhojen puiden kaadoista puistoissa ja kaupungeissa. On hyvä, että ihmiset välittävät puista, sillä puut välittävät meistä ihmisistä.

Ikivanha tarina kertoo kauan, kau-

an sitten itse Pääpirun lähteneen pyytämään Jumalalta ihmisten sieluja. Jumala lupasi Pirulle sielut kaikilta niiltä ihmisiltä, jotka kuolevat silloin, kun puut ovat lehdettömiä. Jumala tuli ohimennen maininneeksi asiasta myös kaikista puista pyhimmälle eli tammelle. Tammi ymmärsi yskän. Tuli syksy ja puut alkoivat tavalliseen tapansa pudottaa lehtiään, kaikki paitsi tammi, joka oli päättänyt auttaa ihmisiä. Syksy muuttui ankaraksi talveksi. Pal-

jatkuu sivulla 15

Tulevia tapahtumia:

Luonnonkukkien päivän retki 15.6.2008 klo 10.00

Retki tehdään Kunnarlan niitylle ja retkelle lähdetään Pirttimäen ulkoilumajan parkkipaikalta. (Fonecta karttalehti 41;C1) Retken opastaa Veikko Solantie

Yhdessä Villa Apteekin talotoimikunnan kanssa järjestettävät tapahtumat

Syysretki, Iso Vasikkasaari, keskiviikkona 6.8.

Tästä retkestä tarkemmat tiedot löytyvät myöhemmin kesällä Espyyn kotisivuilta www.espyy.net

Katso joka tapauksessa mahdolliset muutokset yhdistyksen nettisivuilta, www.espyy.net

Lepakkokurssi 30.8.2008

Espyy järjestää yhdessä Suomen lepakkotieteellinen yhdistys ry:n kanssa lepakkokurssin Villa Apteekissa (Pappilantie 5, Espoon keskus) **la 30.8.2008**. Ohjelmassa on koko päivän kestävä Suomen lepakoita käsittelevä luento ruokailutaukoineen sekä illalla sään salliessa parin tunnin retki lähimaastoon lepakoita havaitsemaan. Kurssin tarkemmat tiedot (ohjelma, hinta, ilmoittautumisohjeet, jne) löytyvät elokuussa nettisivuiltamme www.espyy.net.

Syyskokous 12.11.2008

Espoon ympäristöyhdistys ry:n syyskokous pidetään **ke 12.11.2008 klo 18.00** Villa Apteekissa os. Pappilantie 5, 02770 Espoo (Espoon keskus). Kokouksessa käsitellään sääntömääräiset asiat. Kahvitarjoilu. Tervetuloa.

Jussi Pesolan muistometsä

Espoon ympäristöyhdistyksen jäsenillä on mahdollisuus muistaa monivuotisen yhteistyökumppanimme Kirkkonummen ympäristöyhdistyksen edesmenneen puheenjohtaja Jussi Pesolan muistoa lahjoittamalla varoja Jussi Pesolan muistometsän hankkimiseksi. Lahjoituksen voi tehdä Luonnonperintösäätiön tilille OP 549409-522493. Tiedonantoja osaan merkitään "Jussi Pesolan muistoksi"

Espoon ympäristöyhdistyksen hallitus vuonna 2008

Puheenjohtaja Venn Stephen p. 09-191 57712, stephen.venn@helsinki.fi

Varsinaiset jäsenet:

Solantie Veikko (varapj.) p. 09-854 1524

Laakso Eeva-Liisa (tal.hoit.) p. 09-2561241, eeva.laakso@pp.inet.fi

Raipola Pasi pasi.raipola@saunalahti.fi

Lamminpää Jorma jormalamminpaa@hotmail.com

Itkonen Pirjo pirjo.itkonen1@luukku.com

Schönberg Sinikka

Simolin Helena p. 050-3379334, helena_simolin@suomi24.fi

Ruuhonen Merja (päätoimittaja) p. 09-803 4759, merjaru@jippii.fi

Varajäsenet:

Hagner Päivi

Kangas Elsa elsa.kangas@helsinki.fi

...jatkoa sivulta 13

jaita olivat kaikki puut. Tammenkin lehdet olivat ruskettuneet aivan kuiviksi, mutta puu ei vain lehdistään luopunut. Lopulta tuli kevät. Kun ilmojen lämmetessä toiset puut alkoivat jo pukata uutta lehteä, Piru oivalsi, että tammen takia sielut jäivät saamatta. Silloin Piru-parka raivostui silmittömästi. Se hyökkäsi tammen kimppuun koko voimallaan raivoten ja raastaen. Siitä syystä ison tammen runko on yhä muhkurainen ja lehtien reunat lovimaaisiksi revityt.

Ihmisten lisäksi puillakin on sielunsa. Viisaat kelttiläiset tietäjät, druidit, tunsivat hyvin puiden ominaisuudet. He huomasivat ihmisten ja puitten luonteitten vastaavan toisiaan. Niinpä tietty puu nähtiin jonkun ihmisen eräänlaiseksi kaksoseksi, joka suojeli ihmisveljeään tai -sisartaan antaen tälle omaa elinvoimaansa.

Mikähän puulaji mahtaisi parhaiten kuvastaa Espoota tai espoolaista? Kun ei ole käytettävissä ketään druidia asiantuntijana, ei auta muu kuin kääntyä lukijoitten puoleen. Lähettäkääpä kotikaupunkimme juhluvuoden kunniaksi toimitukseen ehdotuksia omasta "kansallis-puustamme". Ainoa vaatimus on,

että puukandidaatin pitää mielestänne olla jotenkin espoolaisen oloinen ja näköinen.

Puiden sielukkuudesta todistaa sekin, että ne puhuvat meille. Huminallaan ja kuiskinnallaan ne kertovat meille tarinoita ja viisauksia, jos vain maltamme kuunnella. Puitten kuuntelu rauhoittaa ja lohduttaa. Puitten kanssa puhelu auttaa suhteuttamaan monet asiat oikeisiin mittoihinsa.

On vaikea ymmärtää miksi jotkut ihmiset tuntuvat vihaavan puita kuin piruamme. Puu on kaadettava, se on minun tielläni. Se varjostaa minun taloani. Se roskaa minun nurmikoni. Se voi jonain kauniina päivänä ihan vain silkkää ilkeyttään kaatua minun tai autoni päälle selvässä tappamisen tarkoituksessa jne. Motiivit muistuttavat pirusta. Pirukin halusi ahnehtia sellaista, mikä ei sille kuulunut.

Meillä on täysi syy suojella ja puolustaa puita. Ne ovat meidän ystäviämme ja liittolaisiamme. Eivät vähiten taistelussa ilmastonmuutosta vastaan.

Puiseva Persoona

Espoon Nuoret Ympäristösuojelijat, ENY ry järjestää

Telttaleirit Nuuksion Kattilaniemellä

Ilmaise itsesi ti-la 15.-19.7. (12-18-v.)

Hauskaa yhdessäoloa ja lennokasta toimintaa: roolipelausta, ilottelua, draamaa, sanakikkailuja ja kädentaitoja! Jokainen päivä on seikkailu. Viisi päivää kivaa maksaa Luonto-Liiton jäseniltä 90 euroa ja muilta 110 euroa. Hintaan sisältyy ohjelma, materiaalit, kasvisruoka (aamiainen, lounas, välipala, päivällinen ja iltapala), telttamajoitus, kuljetus Espoon keskuksesta sekä vakuutus. Ennakkoilmoittautumiset 4.7 mennessä.

Lastenleiri ma-pe 21.-25.7. (8-12-v.)

Perinteinen lasten luontoleiri. Mukavat retkimaastot ja mustikkamättäät heti teltan vieressä. Kesällä tietysti uidaan ja melotaan sekä istutaan leirinuotiolla tarinoimassa, leikkejä, pelejä ja kaikenlaista väkertämistä unohtamatta. Leiri maksaa Luonto-Liiton jäseniltä 85 euroa ja muilta 115 euroa. Hintaan sisältyy ohjelma, materiaalit, kasvisruoka (aamiainen, lounas, välipala, päivällinen ja iltapala), telttamajoitus, kuljetus Espoon keskuksesta sekä vakuutus.

Perheleiri su-to 27.7.-31.7. (0-100-v.)

Luontotoimintaa vauvasta vaariin! Perheleirilä retkeillään lähimaastossa, pelaataan, leikitään, saunotaan, uidaan, lauletaan iltanuotiolla, soudetaan ja melotaan, tehdään erilaisia askarteluja ja käden töitä. Mahdollisuus olla vain kaksi yötä, eli saapua sunnuntaina ja lähteä tiistaina tai saapua tiistaina ja lähteä torstaina. Perheluontoleirin hinta on alle 7v. = 5 euroa/päivä, 7-12v. = 10 euroa/päivä ja yli 12v. = 15 euroa/päivä, Luonto-Liiton ja Suomen luonnonsuojeluliiton jäsenille 20 euron alennus telttakunnalta. Hintaan sisältyy ruoka (aamiainen, lounas, välipala, päivällinen ja iltapala), telttamajoitus, ohjelma, materiaali, kimp-pataksi Espoon keskuksesta sekä vakuutus.

HUOM!

Myös perheleiri viikonloppuna 1.- 3.8. Kattilajärvellä. Tarkemmat tiedot Vantaan Luonnonystäviltä www.valu.fi